

EL TEMPS

Narcís Monturiol i altres revolucionaris

Narcís Monturiol i Estarriol (Figueres, 1819 – Sant Martí de Provençals, 1885) esdevé paradigma d'una generació de revolucionaris que iniciaren el republicanisme i el socialisme utòpic a Catalunya. Vinculat a la nissaga empordanesa, on també hi trobem el figuerenc Abdó Terradas (Figueres, 1812 – Medina Sidonia, 1856) i el metge rossinenc Francesc Sunyer i Capdevila (Roses, 1826-1898), Monturiol es va iniciar en les lluites polítiques a Barcelona durant el període de les bullangues i de seguida es va sentir atret per l'activisme i per l'igualitarisme de Terradas, expressats en les pàgines d'*El Republicano* (1842). Gairebé tots ells, a més dels germans barcelonins Ignasi i Pere Montaldo, del jove músic Josep Anselm Clavé (Barcelona 1824-1874), que ja cantava per cafès i tavernes, i del metge Joan Rovira, van prendre part a la Jamància. El mateix Monturiol va participar en els setges de Barcelona, de Girona i de Figueres.

“Monturiol esdevé en molts d'aspectes paradigma d'una generació de revolucionaris catalans que esdevingueren els iniciadors del republicanisme i alhora del socialisme utòpic”

Amb el fracàs del moviment insurreccional i la imposició dels moderats, el grup, liderat per Monturiol, donà el tomb vers el comunisme cabetià. L'any 1847 Monturiol publicava *La Fraternidad*, el periòdic considerat el portaveu de les idees cabetianes al Principat, traduïa, juntament amb Francesc Josep Orellana,

Viatge a Icària, l'obra més emblemàtica de Cabet, i havia de patir les primeres persecucions. I mentre dos icarians barcelonins, Joan Rovira i Ignasi Montaldo, l'any 1848 viatjaven als Estats Units per incorporar-se a la comunitat icariana d'Illinois, Clavé fundava l'any 1846 l'Aurora, l'orquestrina que actuava per cafès, tavernes i festes populars i que tenia per objectiu l'educació moral dels obrers. L'any 1850 l'Aurora passava a convertir-se en La Fraternitat, la primera societat coral de l'estat espanyol, que aplegava una quarantena d'homes.

El progressiu distanciament d'aquest grup envers les idees cabetianes no va minvar els seus impulsos polítics. A tots ells els trobem abocats a l'insurreccionalisme republicà i participant des de les files del Partit Demòcrata en els esdeveniments revolucionaris del bienni progressista (1854-1856). Terradas, com ja ho havia estat en altres ocasions, esdevingué alcalde de Figueres i acabà morint poc després en el desterrament andalús. La repressió posterior a 1856 contra els que van sobreviure tampoc no els desanimà. Monturiol, en els anys següents, es dedicà a la tasca d'inventor, que ja havia iniciat uns anys abans: el submarí Ictineu va ser el seu projecte més important i encara tingué un paper destacat durant els mesos que durà la I República (1873). Clavé es va lliurar en cos i ànima a les societats corals i durant el Sexenni Revolucionari (1868-1874) també actuà dins les files del Partit Republicà Federal. Sunyer dedicà bona part dels seus esforços a eradicar malalties endèmiques entre les classes populars, com la tuberculosi, i hagué de patir exili per les seves implicacions en moviments revolucionaris. Durant el Sexenni retornà a la política i fins i tot arribà a ser ministre de la I República amb Francesc Pi i Margall.

Monturiol, Clavé i Sunyer sovint han passat a la història per les professions que van exercir. Però les seves vides –i les seves professions– no es poden entendre sense el compromís polític i social que van assumir des de la seva primera joventut i que van saber mantenir al llarg de tota la vida. Aquesta és, sens dubte, la seva principal virtut.

Pelai Pagès